

Przewodnik

Bezdroża

Chorwacja

W kraju lawendy i wina

ERGO
HESTIA

Ubezpieczenie
w podróży

Autorki przewodnika: Zuzanna Brusić, Salomea Pamuła

Współpraca: Elżbieta Lizak (*Zaproszenie do Chorwacji*)

Aktualizacja: Miłoz Huber, Krzysztof Dopierała (wybrane informacje praktyczne w opisach miast Rovinj, Szybenik, Split, Crikvenica oraz w opisie PN Jezior Plitwickich)

Redaktor prowadzący: Maciej Zemojtel

Redakcja wydania: Maria Kula

Zdjęcia na okładce:

Okł. I – © mariocigic | Fotolia.com

Okł. IV – *Panorama starówki Trogiru*, © Dario Bajurin | Fotolia.com

Projekt okładek: Paweł Polański, Paweł Panczakiewicz

Skład: Krzysztof Hosaja

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorki oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorki oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?becho7>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie VII

ISBN: 978-83-246-8515-8

Copyright © Helion, 2014

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

© DPIS Zagreb | Shutterstock.com

Stare miasto w Motovunie

Uliczka w Rovinju

© anshar | Shutterstock.com

Kup książkę

Poleć książkę

© Zsófia Gergely | Fotolia.com

Dzwonnice Rabu

Stary dom rybaka w miasteczku Lubenice (wyspa Cres)

© eretic | Shutterstock.com

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

© anshar73 | Fotolia.com

Wieża zegarowa w Trogirze

Split, katedra św. Dujama

© Dan Tauran | Shutterstock.com

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Rozdział I

Zaproszenie do Chorwacji

Trasy

Trasa 1.

Zagrzeb w dwa dni

Zwiedzanie Zagrzebia nie powinno nastrożyć turyście trudności, ponieważ większość wartych obejrzenia obiektów znajduje się w bliskiej odległości od siebie. Dwudniowa (przy założeniu intensywnego zwiedzania) trasa powala zapoznać się z najważniejszymi zabytkami stolicy Chorwacji.

Dzień 1. Gornji Grad (s. 97): wieża Lotrščak (s. 98) – kościół św. Katarzyny (s. 98) – Galeria Sztuki Naiwnej (s. 98) – plac św. Marka (s. 99) – Kamienna Brama (s. 100) – katedra Wniebowzięcia NMP (s. 101) – park Ribnjak (s. 102)

Zwiedzanie Górnego Miasta warto rozpocząć od Gradca. Można tu dotrzeć pieszo lub kursującą co 10 minut z Dolnego Miasta kolejką liniową. Gdy z niej wysiądziemy, od razu napotkamy pierwszy ważny obiekt na naszej trasie: **wieżę Lotrščak**. Obok niej wznosi się barokowy **kościół**

św. Katarzyny. W pobliżu znajduje się **Galeria Sztuki Naiwnej**, posiadająca bogatą kolekcję dzieł chorwackich malarzy prymitywistów. Następnie można się udać na pobliski **plac św. Marka**, gdzie wznosi się kilka interesujących zabytków: kościół św. Marka, Pałac Bana oraz Sabor czyli budynek parlamentu. Kierując się z Gradca na Kaptol mijamy zabytkową **Kamienną Bramę**, a następnie docieramy do ulicy Tkalcievej, popularnego zagrzebskiego deptaka. Kilka ulic dalej wznosi się piękny budynek **katedry Wniebowzięcia NMP**, a tuż za nią rozciąga się piękny **park Ribnjak**, gdzie warto udać się na spacer na koniec męczącego dnia.

Dzień 2. Donji Grad (s. 102): Trg bana Josipa Jelačića (s. 102) – Galeria Strossmayera (s. 103) – Muzeum Mimary (s. 105) – Chorwacki Teatr Narodowy (s. 106) – cmentarz Mirogoj (s. 106)

Drugi dzień zwiedzania Zagrzebia warto przeznaczyć na spokojny spacer po Dolnym Mieście oraz obejrzenie kilku ciekawych wystaw w zagrzebskich muzeach i galeriach. Donji Grad to młodsza część Zagrzebia. Wyróżnia ją architektura w stylu

Będąc pięć dni w Zagrzebiu warto:

- ▶ zrobić wycieczkę na wzgórze Medvedgrad;
- ▶ pospacerować po parku Maksimir;
- ▶ wrzucić monetę do fontanny Manduševac na Dolnym Mieście;
- ▶ odwiedzić zagrzebski ogród botaniczny;
- ▶ zwiedzić okoliczne parki przyrody: Žumberak i Medvednicę.

klasycystycznym i stylu art nouveau oraz wielką ilość teatrów i muzeów.

Centrum Dolnego Miasta stanowi **Trg bana Josipa Jelačića**, popularny punkt spotkań Zagrzebian. Stąd już tylko parę kroków do Galerii Sztuki Współczesnej i **Galerii Strossmayera**, gdzie obejrzeć można między innymi płótna pędzla Jana Matejki. Warto przejść kilka przecznic na zachód i wstąpić do Muzeum Etnograficznego lub też zajrzeć do **Muzeum Mimary**, gdzie wśród mnóstwa eksponatów zobaczymy *Dziewicę z Dzieciątkiem* Botticellego. Stąd już tylko kawałek do pięknego budynku **Chorwackiego Teatru Narodowego**. Na koniec dnia można wybrać się na przechadzkę po jednym z wielu zagrzebskich parków lub podjechać autobusem na zabytkowy **cmentarz Mirogoj**, dorównujący urodą słynnym cmentarzom Paryża i Londynu.

Trasa 2.

Trzy miasta Istrii w trzy dni

Trzy dni wystarczą, żeby zapoznać się z najważniejszymi zabytkami Istrii w Poreču, Rovinju

i Puli. Oczywiście nie uda się niestety w tak krótkim czasie skorzystać z dobrodziejstw istrijskiego wybrzeża. Przedstawiona poniżej propozycja zwiedzania obejmuje najważniejsze miasta Istrii, których uroda jest silnym magnesem przyciągającym turystów.

Dzień 1. Poreč (s. 121): Trg slobode (s. 122) – Narodni trg (s. 123) – Trg Marafor (s. 124) – pałac Sinčić (s. 123) – bazylika Eufrazjusza (s. 124) – wyspa św. Mikołaja (s. 123)

Poznanie Poreča najlepiej rozpocząć od starego miasta. Punkt pierwszy na naszej mapie zwiedzania powinien stanowić **Trg slobode** oraz barokowy kościół św. Marii. Następnie można przejść parę kroków do **Narodnog trgu**, gdzie na naszą uwagę zasługują dwie wieże, pozostałości średniowiecznego muru obronnego: Kula Pietra de Mula i Peterokutna kula. Warto wejść na taras widokowy i choć przez chwilę popatrzeć na port i tutejsze wybrzeże. Przyjemnym punktem wycieczki będzie spacer ulicą Dekumanovą, przy której możemy podziwiać liczne pałacyki, kamienice, sklepiki i kawiarenki. W pobliżu, w **pałacu Sinčić** mieści się Muzeum Regionalne z ciekawą ekspozycją etnograficzną i archeologiczną. Odbijając w prawo od głównego deptaka zobaczymy dwa budynki zasługujące na szczególną uwagę: **bazylikę Eufrazjusza**, obecnie najwspanialszy zabytek sztuki bizantyjskiej w Europie oraz znajdujący się w pobliżu, nieco skromniejszy, kościół Franciszkanów. Stamtąd podążamy w kierunku **Trgu Marafor**, gdzie na szczególną

Będąc pięć dni na Istrii trzeba koniecznie:

- ▶ zatrzymać się w kawiarence przy ulicy Dekumanovej;
- ▶ zwiedzić jaskinię Baredine w pobliżu Poreču;
- ▶ wybrać się na wycieczkę do Parku Narodowego Brijuni;
- ▶ zrobić zakupy na największym targowisku w Puli.

uwagę zasługuje romański Dom Kanoniczny oraz pozostałości świątyni Neptuna z II wieku.

Na koniec wyczerpującego dnia warto udać się przez Trg Matije Gupca do portu przy Obali marśala Tita i wybrać się na krótki rejs na **Wyspę św. Mikołaja**. Na wyspie znajduje się jedna z najstarszych na Adriatyku latarni morskich oraz zamek w stylu tokańskim, w którym dziś mieści się luksusowy hotel.

Dzień 2. Pula (s. 126): amfiteatr (s. 128) – Porta Gemina (s. 129) – Porta Herculae (s. 130) – łuk triumfalny Sergiusza (s. 130) – Forum (s. 131) – świątynia Augusta (s. 131) – ratusz (s. 131) – twierdza (s. 132)

Drugi dzień pobytu na Istrii warto przeznaczyć na zwiedzenie Puli – „istryjskiego Rzymu”. Zwiedzenie dobrze rozpocząć od **amfiteatru**, stanowiącego wizytówkę Puli. Stąd już bardzo blisko do parku Titov, gdzie zobaczymy starożytne bramy: **Porta Gemina** i **Porta Herculae** oraz ruiny Małego Teatru Rzymskiego. Spacerując w kierunku południowym natrafimy na **łuk triumfalny Sergiusza**, a następ-

nie ulicą Sergijevaca dotrzemy do **Forum i świątyni Augusta**. Tuż obok wzniesiono zabytkowy **ratusz**. Na koniec dnia, jeśli starczy czasu, warto przedłużyć spacer i wspiąć się na wieżę widokową nieukończony **twiedzy**, żeby popatrzeć z góry na unikatowe zabytki Puli.

Dzień 3. Rovinj (s. 135): Trg marśala Tita (s. 136) – łuk triumfalny Balbiego (s. 136) – katedra św. Eufemiji (s. 136) – Trg Vladibora (s. 137) – klasztor Franciszkanów (s. 137) – baptysterium (s. 138)

Trzeci dzień pobytu na Istrii warto spędzić w Rovinju, ulubionym zakątku artystów. Zwiedzenie można rozpocząć od **Trgu marśala Tita**. Tu na szczególną uwagę zasługuje wieża zegarowa oraz barokowy pałac, w którym mieści się Muzeum Miejskie. Przechodząc przez barkowy **łuk triumfalny Balbiego** dotrzemy krętymi uliczkami do **katedry św. Eufemiji** z najwyższą wieżą widokową na Istrii. Po spacerze krętymi uliczkami starego miasta, warto wrócić ulicą Vladimira Švalbe do **Trgu Vladibora**, który stanowi plac targowy. Stąd można udać się jeszcze na zwiedzenie dwóch zabytkowych budowli Rovinja: **klasztoru Franciszkanów** oraz **baptysterium** (najstarszej budowli miasta).

Trasa 3.

Rejs po największych wyspach Kvarneru

Cres (s. 164) – Krk (s. 174) – Rab (s. 197)

Kvarner stanowi idealne miejsce do wakacyjnego wypoczynku, jak również świetny punkt

wypadowy do wycieczek w głąb kraju. Oprócz pięknych miast i wybrzeża ze wspaniałymi plażami warto skorzystać z możliwości odwiedzania licznych wysp zatoki, szczególnie tych największych, które zachwycą każdego, nawet wybrednego turystę. Kuszą one nie tylko piękną architekturą miast, ale także egzotyczną śródziemnomorską przyrodą. Nastawiając się na intensywne zwiedzenie, najlepiej poruszać się własnym samochodem, jednak w przypadku niektórych małych miasteczek, pojazd będzie trzeba zostawić przed „bramami” miasta, a na zwiedzenie wybrać się pieszo.

Najbliżej wybrzeża leży wyspa **Krk**, połączona ze stałym lądem Krčkim mostem. Zwiedzenie można rozpocząć od miasta **Omišajl**, gdzie warto zobaczyć starą zabudowę z najcenniejszym zabytkiem – romańskim kościołem Wniebowzięcia NMP. Niedaleko od miasta, nad Zatoką Slivanjską, położona jest **jaskinia Biserujka**. Zwiedzenie wnętrza pełnego wapiennych form możliwe jest dzięki specjalnym kładkom.

W dalszej drodze warto zatrzymać się w zbudowanym na stromej wapiennej skale **Vrbniku**. To pełne starożytnych zabytków miasteczko słynie z doskonałego wina, a obowiązkowym punktem dla zwiedzających jest rezerwat ornitologiczny stanowiący ostoję sępa białogłowego.

Kolejnym miastem, którego nie można pominąć na trasie zwiedzenia, jest **Baška**. To bajkowo położona osada na samym krańcu wyspy, nad zatoką wciętą między pasma wapiennych wzgórz. Niezwykle wiele zabytków i znalezisk arche-

ologicznych z nawiązką rekompensuje piękna przyroda i malownicze widoki.

Udając się dalej dotrzemy do popularnego **Krku**, miasta pełnego życia, z doskonałą atmosferą – zarówno do zabawy, jak i do zwiedzania. Stare miasto można podziwiać z murów obronnych lub podczas spacerów po licznych zabytkach sakralnych, muzeach i galeriach. Z pobliskiej miejscowości Valbiska można przejechać się promem na wyspę Cres.

Zwiedzenie **Cresu** najlepiej rozpocząć od miasteczka **Beli**, położonego na północy wyspy. Ta stara osada usytuowana na trudno dostępnym wzgórzu do dziś zachowała średniowieczny wygląd. Koniecznie trzeba odwiedzić kościołek św. Marii oraz zachowany w całości starożytny rzymski most. Wiele przyjemności dostarczy spacer uliczkami, pośród bogato i misternie zdobionych domów.

Dalsza trasa prowadzi do **Cresu**, miasta otoczonego winnymi wzgórzami. Wart zobaczenia jest tu miejscowy kościół św. Franciszka z cennymi zabytkami sakralnymi. Następnie można wstąpić do otoczonego polami i winnicami **Valunu**, aby następnie dotrzeć do miejscowości **Lubenice**, osady wybudowanej na blisko 400-metrowej skale. U stóp miasteczka rozciąga się przepiękna, ukryta przed turystycznym zgiełkiem plaża.

Ostatnim punktem zwiedzania Cresu jest pełen zabytkowych budowli **Osor**, spośród których na naszą szczególną uwagę zasługuje pałac biskupi. Z Osoru przedostaniemy się drogą na wyspę Lošinj, gdzie z miejscowości Mali Lošinj odpływają promy na wyspę Rab.

Region 4

Dalmacja. Od Splitu do Dubrownika

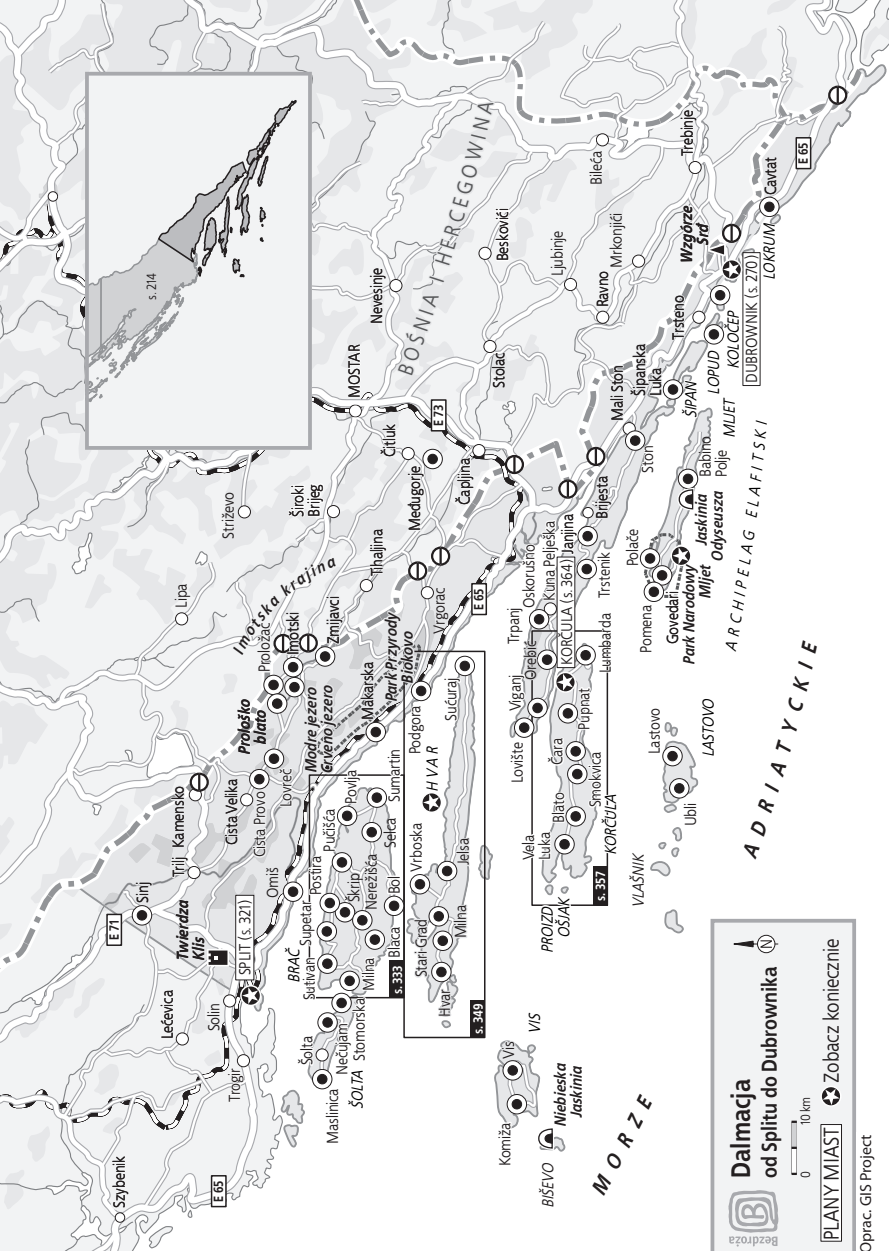
- ✦ **Dubrownik** (s. 268) – forty i mury obronne z basztami, Pałac Rektorów, Fontanna Onufrego
- ✦ **Korčuła** (s. 363) – jedno z najlepiej zachowanych średniowiecznych miast Chorwacji
- ✦ **Split** (s. 320) – pałac Dioklecjana, katedra św. Dujama, świątynia Jowisza
- ✦ **Wyspa Hvar** (s. 348) – najbardziej słoneczna wyspa Chorwacji
- ✦ **Wyspa Mljet** (s. 295) – jaskinie, dzikie plaże i egzotyczna subtropikalna roślinność

Od Splitu do Dubrownika rozciąga się, jak uważa wielu, najpiękniejszy pas wybrzeża adriatyckiego. Ta część Dalmacji może poszczycić się nie tylko miastami o starożytnym rodowodzie, ale także licznymi nadmorskimi miejscowościami wypoczynkowymi: od zacisznych wiosek rybackich po znane kurorty, które oferują turystom wachlarz różnorodnych usług.

Jednak zdecydowanie największą atrakcją tego terenu jest miasto-zabytek – Dubrownik. Ta „perła Adriatyku” przyciąga turystów nie tylko swą urodą i cennymi zabytkami, ale też, podobnie jak Split, licznymi imprezami cyklicznymi.

Odrębny świat stanowią dalmatyńskie wyspy. Niezliczone dzikie plaże, gościnne kurorty i wiekowe zabytki można tu zwiedzać przez lata. Wyspa Mljet zachwyca skalistymi zatokami i tropikalną florą. Hvar to najbardziej słoneczna wyspa na Adriatyku, a Brač słynie z Vidovej gory, oferującej panoramę niczym z samolotu, oraz z plaży Zlatni rat, piaszczystym klinem wcinającej się w szmaragdowe morze.

Lecz ta część Chorwacji to nie tylko Adriatyk z dziesiątkami wysp. Aby zobaczyć coś zgoła innego warto wyruszyć w głąb kraju i zwiedzić Imotską krajinę – mało znany, choć bardzo atrakcyjny obszar krasowych jezior.

Oprac. GIS Project

Cavtat

► **Liczba mieszkańców:** 2 tys.; ☎ +385 20 Cavtat leży kilkanaście kilometrów na południe od Dubrownika. Niewielkie miasteczko rozciąga się na dwóch półwyspach. Większy z nich – Rat – to stare miasto, a mniejszy i położony bardziej na południe – Sustjepan – jest znany przede wszystkim jako miejsce, w którym znajduje się turystyczny kompleks hotelowy.

Historia

Miasto zostało założone jeszcze w starożytności i nosiło wówczas nazwę Epidaurus. Od VII w. p.n.e. Cavtat znajdował się pod rządami Greków, potem Rzymian (mniej więcej od 228 r. p.n.e.). W VII w. osadę najechali barbarzyńcy. Wówczas to znaczna część mieszkańców, uciekając przed wrogami, schroniła się na niewielkiej wysepce na północy, dając tym samym początek Dubrownikowi. Już w VI w. ustanowiono w Cavtacie siedzibę biskupstwa. W średniowieczu miasto zostało pochłonięte przez Republikę Dubrownicką.

Podczas ostatniej wojny miasto przez jakiś czas pozostawało w rękach wojsk serbsko-czarnogórskich; wioski regionu poważnie ucierpiały w wyniku bombardowań.

Najbardziej znanym obywatelem Cavtatu jest malarz Vlaho Bukovac (1855–1922) – czołowy przedstawiciel chorwackiego modernizmu.

Miejsca, które warto zobaczyć

Cavtat jest mały, toteż wszystkie interesujące obiekty położone są dosyć blisko

siebie. Nieopodal dworca autobusowego znajduje się renesansowy **Pałac Rektora** (Knežev dvor), zbudowany w latach 1555–58. Obecnie mieści się w nim biblioteka i **muzeum** (🕒 pn.–sb. 10.00–13.00; 15 HRK) ze zbiorami książek, litografii i małą wystawą archeologiczną.

Obok wznosi się barokowa **katedra św. Mikołaja** (🕒 codz. 10.00–13.00; 10 HRK) z drewnianymi ołtarzami i obrazami Vlaho Bukovaca. Przed katedrą znajduje się niewielki plac schodzący do nabrzeża. Za katedrą (patrząc od strony placu) znajduje się **galeria sztuki** (🕒 pn.–sb. 10.00–13.00; 10 HRK).

Cenny zabytkiem architektury jest **zespół klasztorny Franciszkanów** (🕒 latem codz. 10.00–12.00). W tutejszym XV-wiecznym **kościół św. Błażeja** znajdują się obrazy wspomnianego Vlaho Bukovaca oraz poliptyk św. Michała autorstwa Vicka Lovrina (1509).

Idąc z klasztoru ścieżką w górę, dojdziemy do cmentarza, gdzie zobaczyć można **mauzoleum rodu Račićów** wzniesione przez Ivana Meštrovića w latach 1920–22 (📍 www.povijest-zaklade-ivo-racic.com; 🕒 w sezonie codz. 10.00–12.00 i 15.00–19.00). Jest to duża, okrągła budowla przykryta kopułą, wykonana z białego wapienia z Braču. Na szczycie kopuły wznosi się brązowa figura anioła, a portal podtrzymują dwie tchnące spokojem kariatydy.

W Cavtacie znajduje się jedno z najciekawszych miejsc nurkowych w Chorwacji – **pozostałości rzymskiego statku** z przełomu III i II w. p.n.e. Co prawda wrak statku jest niewidoczny z powodu nagromadzonego kilkusetletniego osad-

du, ale na dnie zobaczyć można starożytnie amfory, w których Rzymianie przewozili liczne towary, m.in.: wino, oliwę, miód, suszone owoce i solone ryby. W okolicy, na głębokości 30 m, znajduje się także inne odkrycie archeologiczne – pozostałości wielkich naczyń ceramicznych (stągwi), wbudowywanych niegdyś w statki i służących do przewożenia towarów. Odkryte naczynia pochodzą z IV w. n.e.

Informacja turystyczna

Punkt informacyjny znajduje się przy ul. Zidine 6, nieopodal parkingu i dworca autobusowego, przed wejściem na teren starego miasta; ☎ +385 20479025; 📍 www.visit.cavtat-konavle.com.

Dojazd

Do Cavtatu można dotrzeć z Dubrownika **autobusem podmiejskim nr 10**. Wyrusza on mniej więcej co godzinę z okolic bramy Pile (zachodnia część starówki).

Można też skorzystać z kursującego z portu miejskiego **stateczku** (odpływającego 11 razy dziennie z Dubrownika; bilet w jedną stronę ok. 50 HRK, w dwie strony 80 HRK, odprawa z Cavtatu: 9.00, 9.30, 10.30, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 16.30, 17.30, 18.00 odprawa z Dubrownika: 10.00, 10.30, 11.30, 12.00, 12.30, 13.00, 14.00, 15.30, 16.00, 17.00, 17.30, 18.30, 19.00; 📍 www.dubrovniktravelinfo.com).

W miejscowości Čilipi znajduje się **lotnisko**, ☎ +385 20773100, obsługa pasażera ☎ +385 20773171; 📍 www.airport-dubrovnik.hr (na stronie internetowej znajdują się tabele połączeń lotniczych).

Noclegi

Miasto ma kilka hoteli i blisko 90 pensjonatów. Informacji na ich temat udziela informacja turystyczna (jeden z punktów IT znajduje się na drodze nr 8, przed mostem przerzuconym przez wcinającą się w ląd wąską zatokę przed Dubrownikiem).

- **Apartamenty: Willa Dora**, ul. Put Brijege 1, ☎ +385 20 749767, @ ivan.bobic@du.t-com.hr; **Apartments Ana**, ul. Kvaternikova 7, ☎ +385 20 748420, @ www.adria-island.org; **Willi Voinić**, ul. Ljudevitaja Gaja 20, ☎ +385 20 478485, @ www.apartmani-hrvatska.com. Dwójka w apartamentach od 30–100 EUR/noc. Standardem są klimatyzowane pokoje z łazienką często też z aneksem kuchennym TV, w niektórych apartamentach są też baseny.
- **Hotel Iberostar Epidaurus**, ul. Od Zala 1; ☎ +385 20 481530; @ www.iberostar.com, oferuje 312 pokoi, dwójka z pełnym wyżywieniem od 50 EUR/os.
- **Hotel Cavtat**, ul. Tiha 8; ☎ +385 20 478246; @ www.hotel-cavtat.hr, wynajmuje 94 pokoje, dwójka ze śniadaniem 49–84 EUR.
- **Hotel Croatia**, ul. Frankopanska 10; ☎ +385 20 430830; @ www.adriaticluxuryhotels.com/en/hotel-croatia-dubrovnik-cavtat, Gigantyczny, dysponuje 872 miejscami, dwójka ze śniadaniem 116–215 EUR/os.
- **Kempingi** znajdują się na półwyspie Molunat, nieco dalej na południe: **Marinero**, Molunat 74, ☎ +385 20 794425; **Adriatic I**, Visnjici 4, Pločice, ☎ +385 20 796585; **Adriatic II**, Molunat 50, Pločice, ☎ +385 20 794450.

Wyżywienie

Przy ul. Put Tomislava znajduje się **targ owocowo-warzywny**. W samym centrum miasta, jak zwykle w miejscowości turystycznej, pełno jest różnych lokali gastronomicznych.

Jeśli ktoś dysponuje samochodem, warto wyjechać trochę za miasto. Na wschód od miejscowości Popovići znajduje się niezwykła restauracja założona nad rzeką Ljuta w starym młynie – **Konavoski dvori**. Specjalnością restauracji jest pstrąg z grilla oraz typowe dania tutejszej kuchni – mięso z warzywami pieczone w specjalnych garnkach z wysokimi pokrywami, które zasypuje się w gorącym popiele. Atrakcją jest możliwość wybrania świeżego pstrąga pływającego w specjalnym zbiorniku na rzece. W czasie, gdy danie się przygotowuje, można pospacerować po parku, który należy

do restauracji i pooglądać stare zabudowania młyna. W restauracji pracują kelnerki ubrane w eleganckie stroje ludowe Konavla.

Aktywny wypoczynek

- ▶ **Baza nurkowa Epidaurum**, Šetalište Žal, kontakt: Boris Obradović; ☎ +385 20 471386; @ www.epidaurum-diving-cavtat.hr. Oferuje naukę nurkowania i podwodne wyprawy, m.in. do pozostałości rzymskiego wraku.
- ▶ **Wypożyczalnia samochodów, rowerów, skuterów i łodzi, Cavtat Lovac Rent**, ul. Put od Cavtata 3 (przy wybrzeżu, blisko centrum); ☎ +385 20 478456; samochód 330–970 HRK/dzień, skuter 200–300 HRK/dzień, łódź 100 HRK/godz., 300 HRK/pół dnia, 500 HRK/dzień, rower 30 HRK/godz., 80 HRK/pół dnia, 100 HRK/dzień.

Wydarzenia

W miejscowości Čilipi co niedziela w godz. 9.00–12.00 na placu przed tutejszym kościołem św. Mikołaja odbywają się **pokazy tańców ludowych** regionu.

Okolice

Cavtat to stolica najdalej na południe położonego regionu Chorwacji – **Konavla** (jednego z najbardziej zielonych regionów Chorwacji, co, zważywszy na usytuowanie, jest rzeczą niezwykłą). Rozciąga się on od Cavtatu na północy po spiczasty półwysep Prevlaka na południu. W okolicy Cavtatu region ten oddziela od granicy z Bośnią i Hercegowiną zaledwie kilometrowy pas ziemi. Tuż za Cavtatem granica przesuwana się bardziej na północny wschód, obejmując górę Sniježnicę i żyzne Konavosko polje rozciągające się między morskim wybrzeżem, a wspomnianą górą. W dolinie uprawia się śródziemnomorskie owoce (oliwki, winorośl),

a także tytoń, zboże i kukurydzę. Z góry wypływa kilka rwących potoków, w których można łowić pstrągi. Wybrzeże Konavla wychodzi na pełne morze (nie ma tutaj wysp), dzięki czemu wykształciły się tutaj groźnie, ale też romantycznie wyglądające klify. Nie brakuje też plaż. Najbardziej znana jest piaszczysta plaża niedaleko miejscowości Popovići oraz druga – na półwyspie Molunat. Większość turystów nie zapuszcza się aż tak daleko na południe, w związku z czym można tutaj znaleźć prawie dziewicze zakątki i samotnie obcować z nieskazitelną przyrodą.

Najbardziej na południe wysuniętym skrawkiem Chorwacji jest **półwysep Prevlaka**, zakończony przylądkiem **Rt Oštra**. Znajdują się na nim **pozostałości twierdzy** z czasów monarchii austro-węgierskiej, w których w przyszłości planuje się założenie bazy turystycznej. Jak na razie, strategicznie położony cypel kontrolowany jest przez wojska ONZ. Rt Oštra wysuwa się tak daleko na wschód, że „zagląda” na wprost do czarnogórskiego portu Herceg Novi. W czasie ostatniej wojny był to jeden z najbardziej spornych terenów.

Żeby poznać historię i atrakcje południowego sąsiada Chorwacji, należy sięgnąć po inny przewodnik Bezdroży: *Czarnogóra. Fiord na Adriatyku*.

Dubrownik (Dubrovnik)

- ▶ **Liczba mieszkańców: 31 tys.**; ☎ +385 20 „Perła Adriatyku” – tak o Dubrowniku mówią miejscowi. Cała Chorwacja peł-

na jest przeróżnych perełek – nie tylko nad Adriatykiem, ale także w głębi kraju. Jadąc na samo południe, każde odwiedzone po drodze miasteczko dostarcza podróżnym niezapomnianych wrażeń. Nic jednak nie może się równać ze wspomnieniami, jakie pozostawia Dubrownik. Nie przez przypadek chyba miasto to leży na samym południu kraju. W ten sposób, zwiedzając po drodze inne perełki, przygotowujemy się do zobaczenia największego skarbu Chorwacji. Bez takiej zaprawy zobaczenie Dubrownika mogłoby być zbyt wielkim przeżyciem. Szczególnie widok z góry na miasto należy do tych panoram, których nie zapomina się nigdy.

Miasto zajmuje powierzchnię 143 km² i rozciąga się od Dubokiej Ljuty na wschodzie po Imoticę od strony zachodniej. Administracyjnie do aglomeracji Dubrownika należą też wyspy Archipelagu Elafitskiego: Šipan, Lopud, Koločep, Tajan, Olipa, Jakljan i Daksa (zob. rozdział o wyspach). Miasto podzielone jest na 35 dzielnic, w których mieszka ok. 45 tys. mieszkańców (miasto „właściwe” zamieszkuje nieco ponad 30 tys. osób). Klimat Dubrownika jest typowo śródziemnomorski. Lato jest tu gorące i suche z przyjemnymi powiewami mistrala, a zima łagodna. Temperatura rzadko spada poniżej 10°C, a średnia roczna temperatura wynosi 17°C (latem jest to 25°C przy temperaturze wody w morzu 21°C). Przeciętne roczne opady kształtują się w okolicach 1250 mm, a słońce świeci ok. 2600 godzin w roku (czyli średnio ok. 7 godzin dziennie!).

Historia

Strategiczno-geograficzne położenie miasta spowodowało, że historia Dubrownika obfituje w dosyć burzliwe chwile. Miasto zostało założone na jednym z ważniejszych morskich szlaków handlowych prowadzących ze wschodu na zachód, jako pierwszy port Adriatyku chroniony wyspami. Ponadto ważnym miejscem strategicznym było także niedalekie ujście Neretwy, którą prowadził szlak komunikacyjny w głąb łądu.

Według niedawnych odkryć archeologicznych, pierwsi ludzie pojawili się tu ok. VI w. n.e. lub niewiele wcześniej. Masowo zaczęli się tu osiedlać w VII w. mieszkańcy dzisiejszego Cavtatu, a wówczas rzymskiej osady Epidaurus, którą najechali barbarzyńcy. Dzisiejszy Dubrownik założony został na niewielkiej, dogodnej do obrony skalistej wysepce – od łądu oddzielał ją zaledwie wąski kanał. Osada, która dała początek Dubrownikowi, przez pierwszych mieszkańców była nazywana Laus, co po grecku oznacza skałę. W kolejnym stuleciu dotarli tu Słowianie i założyli w pobliżu swoją siedzibę – Dubravę, nazwaną tak od porastającego teren dębu skalnego. Obie osady funkcjonowały obok siebie przez kilka stuleci, aż w XIII w. przesyłk morski oddzielający Laus od łądu zasypano (na jego miejscu znajduje się teraz główna ulica, Placa) – w ten sposób Laus i Dubrava połączyły się, tworząc niezwykły słowiańsko-romański konglomerat. Ze względu na bliskie sąsiedztwo barbarzyńskich plemion, które nieustannie najężdżały okolicę, pierwsze fortyfikacje

Oprac. B. Bańska, M. Wiczerlewski

powstały dosyć wcześnie. Po raz pierwszy poddano je próbie już w IX w., kiedy to przetrwały 15-miesięczne oblężenie Saracenów.

Połączone z dwóch osad miasto przybrało nazwę Ragusa (Rausa, Ragusium) i szybko zaczęło się rozwijać, korzystając z dogodnego położenia na ważnym szlaku handlowo-militarnym (były to czasy wypraw krzyżowych). Już pod koniec XII w. Ragusa stała się jednym z najważniejszych miast adriatyckich. Początkowo – w 1205 r. – miasto musiało uznać zwierzchnictwo Wenecji, choć było to zwierzchnictwo teoretyczne, gdyż Ragusa nadal prowadziła niezależną politykę handlową. Ostatecznie w 1358 r. zawarto traktat w Zadarze, na mocy którego Ragusa dostała się pod panowanie królów węgierskich. Nadal jednak dysponowała bardzo dużą autonomią, która pozwalała jej na handel i bogacenie się.

Największy rozkwit nastąpił na przełomie XV i XVI w., wówczas tzw. Republika Dubrownicka uzyskała niepodległość i stała się konkurującym z Wenecją pod względem politycznym i gospodarczym miastem-państwem. Dubrownik miał własną flagę, na której widniał wizerunek św. Błażeja – patrona miasta, odrębną walutę oraz prawo otwierania swoich konsulatów w innych krajach. Ówczesna struktura władz politycznych była nieco skomplikowana – na czele miasta stał rektor, a wspierały go Wielka Rada, Mała Rada oraz Senat. Żeby rządy były jak najbardziej demokratyczne, rektor wybierany był co miesiąc. Dubrownik zaczął powiększać swoje terytorium, włącza-

Morze

Dusza Chorwatów oddana jest morzu, z nim przeżywa swe wzloty, jemu oddaje słone łzy tragedii. Chorwacki los zaklęty w kamień to Dubrownik. Morze zaklęte w słowo to wiersz Jura Franiševića Pločara *Na zawsze morze*.

*Tu jest zawsze morze
I kamień inkrustowany koronką soli.
Jasność
Okryta i ostra.
Nieme oczy bólu.
Tu chodzi wiatr w swoim ciemnym ubraniu
I deszcz szłocha w szczelinach lasu
i marmuru.
Tu jest ziemia o rozpekniętych wargach.
Kwiat oszalały jaskrawością i drżeniem
Na progu szarzyzny dnia.
Tu jest morze –
Słowo na zawsze słone.*

(tłum. Adriana Szymańska)

jąc do niego pas wybrzeża od półwyspu Pelješac po miasto Cavtat, a także wyspy Mljet oraz Lastovo. Mieszkańcy Dubrownika bogacili się na handlu morskim i lądowym. Dubrownicka flota rosła w siłę, dysponowała ponad 200 statkami, które regularnie docierały do Egiptu, Syrii, Hiszpanii, Francji, na Sycylię, a później również do Turcji. Przebiegający przez Dubrownik szlak lądowy wiodł w głąb imperium osmańskiego. Od 1525 r. Dubrownik płacił Turkom roczny haracz, dzięki któremu miał zagwarantowane bezpieczeństwo. Kupcy dubrownicki swobodnie mogli handlować na terenie całego imperium płacąc jedynie 2% cła. Zręczna polityka szlachty

dubrownickiej polegała na unikaniu jakichkolwiek konfliktów z sąsiadami, dzięki czemu miasto mogło wspaniale rozkwitać gospodarczo. Państwo-miasto rozwijało sieć swoich konsulatów w znaczniejszych ówczesnych ośrodkach Europy i w ten sposób dbało o przychylność silnych państw. Jedynym większym wrogiem (ze względów ekonomicznych) była Wenecja, z którą dubrowniczanie konkurowali. W Dubrowniku – jako jedynym mieście Europy – rozwijał się handel białymi niewolnikami.

Doskonała sytuacja gospodarcza i bezpieczeństwo ufortyfikowanego miasta sprzyjały także szybkiemu rozwojowi kultury i nauki. W Dubrowniku rozwinęła się piękna i ważna dla późniejszego rozwoju Chorwacji literatura renesansowa w dialekcie sztokawskim. Jednym z najważniejszych jej twórców był Marin Držić (1508–67), autor komedii *Dundo Maroje*, oraz Ivan Gundulić (1589–1639), znany z poematu historycznego *Osman*, w którym znajduje się m.in. opis zwycięstwa Polaków pod Chocimiem. Świat nauki reprezentował Ruđer Bošković (1711–87), którego prace przyczyniły się do rozwoju fizyki, geografii, astronomii i trygonometrii.

Dramatyczne w skutkach trzęsienie ziemi w 1667 r. znacznie zniszczyło miasto, a ponad 5 tys. osób, czyli trzy czwarte mieszkańców, zginęło. Z renesansowej zabudowy zachowały się tylko pałac Sponza i Pałac Rektorów. Jednocześnie coraz większe znaczenie zdobywały handlowe szlaki wiodące do Ameryki, przez co omijane były porty adriatyckie. Dubrownik zaczął powoli podupa-

dać, chociaż jeszcze przez ponad sto lat funkcjonował nadal jako ważny ośrodek handlowy i kulturalny. Ostatecznie kres Republice Dubrownickiej położył Napoleon, który wkroczył tu w 1806 r. Później kongres wiedeński podporządkował miasto Austrii, które pod jej zarządem pozostawało do końca I wojny światowej.

Wtedy to do pięknego Dubrownika zaczęli przybywać pierwsi turyści. Rozkwit turystyki nastąpił po II wojnie światowej, przynosząc olbrzymie zyski ówczesnej Jugosławii. Dlatego właśnie po upadku komunizmu Serbowie nie chcieli dopuścić do powstania odrębnego państwa chorwackiego. Separacja Chorwacji od byłej Jugosławii odbiła się bardzo krwawo na Dubrowniku. W październiku 1991 r. miasto zaatakowały połączone wojska serbskie i czarnogórskie. Dubrownik był bardzo łatwym celem. Zarówno od strony morza, skąd ostrzeliwała go flota jugosłowiańska, jak i z położonych na wschodzie wysokich gór, skąd z kolei atakowali Czarnogórcy, był widoczny jak na dłoni. Oblężenie trwało do maja 1992 r. i spowodowało śmierć ponad 3 tys. ludzi, ok. 20 tys. mieszkańców straciło dach nad głową. Uszkodzono 68% spośród 824 budynków Starego Miasta. Największe straty powstały 6 grudnia 1991 r., kiedy do ostrzału ze wzgórz i od strony morza dołączyło bombardowanie z powietrza.

Na szczęście po zniszczeniach wojennych nie ma już prawie śladu. Wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO miasto szybko zdobyło fundusze na umiejętnie przeprowadzoną odbudowę. Tylko rzadkie ślady po

kulach i nowe dachówki przypominają o niedawnej tragedii. Dzięki temu rzesze turystów co roku odwiedzają miasto. Przy odbudowie zombardowanego Dubrownika pracowali także polscy architekci i budowniczowie.

Miejsca, które warto zobaczyć

Zwiedzanie Dubrownika nie jest trudne, ponieważ wszystkie najważniejsze

zabytki znajdują się blisko siebie, w obrębie **Starego Miasta** (Stari grad), które od morza i nowszej zabudowy oddzielają świetnie zachowane **fortyfikacje miejskie**. Mury te to najlepiej zachowany tego typu obiekt na świecie. Mają długość 1940 m, wysokość dochodzi do 25 m, a grubość waha się w granicach 1,5–6 m (od strony morza mury są wyższe i cieńsze). Poszczególne fragmenty

Usuwanie zniszczeń wojennych

Podczas wojny jugosłowiańskiej w latach 1991–92 Dubrownik był przez osiem miesięcy oblegany. Ostrzał artyleryjski uszkodził 68% zabudowy Starego Miasta – podziurawiono m.in. dwie trzecie dachów. Po zakończeniu oblężenia obliczono, że na fasady budynków i ulice spadło 314 pocisków, a w mury obronne uderzyło dalszych 111. Dziewięć zabytkowych pałaców strawił pożar, poważnie został też uszkodzony pałac Sponza i Pałac Rektorów, klasztor Franciszkanów, kościół św. Błażeja, a nawet Fontanna Onufrego. Łączny koszt renowacji zniszczeń Starego Miasta wyceniono na 10 mln dolarów.

Po wojnie przy udziale UNESCO powstała międzynarodowa komisja ds. odbudowy Dubrownika. Opracowano plan rekonstrukcji miasta, przy czym głównym założeniem było stosowanie tradycyjnej techniki i – jeśli to możliwe – wykorzystywanie tradycyjnych materiałów. Na pierwszy ogień poszły podziurawione dachy, których reperacja była niezbędna, aby ochronić wnętrza budynków przed opadami atmosferycznymi. Nieco problemów przysporzyły dachówki – ich produkcja w dawnych czasach polegała na tym, że rzemieślnik urabiał glinę i formował na własnym udzie dachówkę przed wypaleniem. Ponieważ odtwarzanie ich w taki sposób byłoby zbyt czasochłonne, skoncentrowano się na poszukiwaniach współczesnych producentów – 200 tys. dachówek przybyło z miasteczka Agen w południowo-zachodniej Francji, a dalsze 400 tys. z fabryki w Słowenii. Dachy udało się załatać, choć malkontenci twierdzą, że ceglasty kolor nowych dachówek jest zbyt jaskrawy w zestawieniu ze średniowiecznymi.

Następnym problemem było znalezienie odpowiedniego materiału do odbudowania zniszczonych domów. Historyczny Dubrownik wzniesiono z białego wapienia, wydobywanego nieopodal miejscowości Vrnik na wyspie Korčula. Obecnie jest to jednak źródło zbyt wyeksploatowane, toteż trzeba było szukać w innym miejscu. Wybrano złoża na wyspie Brač, znanej od dawna z eksploatacji wapienia. Kłopot polegał jedynie na tym, że kolor i faktura materiału odbiegały nieco od tego, który zastosowano w starym Dubrowniku. Ostatecznie wapienia z wyspy Brač użyto do odbudowy miejsc mniej wyeksponowanych. Prace przyniosły efekt. Już kilka lat temu Dubrownik niemal w pełni odzyskał dawny blask. Mury obronne i zewnętrzne fasady prawie wszystkich budynków zostały odnowione. Nie oznacza to jednak końca restauracji. Za pięknymi fasadami kryją się jeszcze często całkowicie zrujnowane wnętrza, które – o czym mówi się rzadziej – niekiedy wymagały remontu już przed wojną.

budowane były w różnych okresach, od IX do XVII w. Mury wzmacnia dodatkowo pięć bastionów, trzy wieże okrągłe i dwanaście kwadratowych. Można po nich spacerować (☉ 8.00–19.00; dorośli 50 HRK, dzieci 20 HRK). Warto jednak na taki spacer wybrać się jak najwcześniej rano, ponieważ skwar dnia często daje się we znaki.

Jednym z najpiękniejszych punktów widokowych jest najwyższa, północna **baszta Minčeta**. Pochodzi z XIV i XV w., a jej pierwowzór wznosił w 1319 r. Nichifor Ranjina. Była to wówczas baszta znacznie mniejsza i zbudowana na planie kwadratu. Obecny, owalny kształt przybrała w czasach renesansu dzięki znanemu florenckiemu architektowi Michelozzo Michelozzemu oraz nie mniej znanemu budowniczemu chorwackiemu – Jurajowi Dalmatinacowi, znanemu m.in. dzięki pięknej katedrze w Szybeniku i wielu innych budowlom na adriatyckim wybrzeżu. Budynek wieży został ukończony w 1464 r., zgodnie z planem architektonicznym Dalmatinaca.

Po północno-wschodniej stronie murów, tuż za bramą Ploče, gdzie najczęściej zatrzymują się autobusy turystyczne, wznosi się **fort Revelin** – duża twierdza na planie nieregularnego czworokąta. Zbudowana została w połowie XVI w., żeby wzmocnić system obrony miasta zagrożonego atakiem ze strony Wenecji. Powstała bardzo szybko, ponieważ w budowę zaangażowano całe miasto, podporządkowując jej działalność innych instytucji. Fort zaprojektował Anton Ferramollino, który został w tym celu przy-

ślany z Hiszpanii przez admirała Dorię. Jeden z narożników fortu wychodził na bramę Ploče, tworząc wraz z nią nietypowy kompleks obronny.

Fort św. Jana znajduje się po drugiej, południowo-wschodniej stronie obwarowań. Była to najważniejsza twierdza w tej części miasta. Jej najstarszą (nadal istniejącą) wieżę wzniesiono w 1. poł. XIV w., później fort był wielokrotnie przebudowywany, żeby wreszcie w XVI w. otrzymać swą dzisiejszą, półokrągłą formę. Obecnie wewnątrz mieści się Instytut Morski i **akwarium** (w dolnej kondygnacji fortu, ul. Kneza Damjana Jude 12; ☉ www.mdc.hr/dubrovnik/hr/pomorski/index.html; ☉ w sezonie: codz. 9.00–18.00; po sezonie do 14.00; dorośli 40 HRK, dzieci 20 HRK). Bardzo duże wrażenie robi zestawienie zabytkowych wnętrz ze zwierzętami pływającymi w 27 szklanych pomieszczeniach. Można tu oglądać życie podwodnych gatunków i zobaczyć kilka ciekawszych z nich, np. rekiny, płaszczki i ośmiornice. W mniejszych akwariach umieszczono m.in. gąbki, korale, ślimaki i rozgwiazdy. Z kolei w górnej kondygnacji fortu (wejście po schodach) znajduje się **Muzeum Morskie** (☉ wt.–nd. 9.00–18.00; 40 HRK).

Idąc po murach od strony morza w kierunku zachodnim, z lewej strony można podziwiać piękne widoki: szafirowe morze, a w niewielkiej odległości wysepkę Lokrum, z prawej strony zaś rozciągają się przed nami zabudowania starego Dubrownika. W ten sposób można dojść do kolejnego bastionu – **fortu Bokar**. Pochodzi on z XV w. Zbudowany

został według planów Michelozziego. W przeszłości bronił dostępu do miasta od strony bramy Pile, która zaopatrzona była w zwodzony most i otoczona fosą. Dzisiaj mostem tym (już nie zwodzonym) wchodzi do miasta tysiące turystów, a w fosie można usiąść w cieniu oleandrów i odpocząć od męczącego skwaru. W ramach Dubrownickiego Letniego Festiwalu (Dubrovački ljetni festival) w forcie Bokar odbywają się czasem przedstawienia teatralne.

Następny fort Dubrownika znajduje się już poza murami miejskimi. Jest to **fort Lovrijenac** zbudowany w XIV w.

Wznosi się on na wystającej z morza skale o wysokości 37 m (wstęp w ramach biletu pozwalającego na zwiedzanie murów miejskich – ☉ codz. 8.00–19.00; dorośli 50 HRK, dzieci 20 HRK). Z daleka fort wygląda imponująco – samotna, potężna twierdza na skalistym półwyspie. Budowla owiana jest tajemnicą i krążą o niej liczne legendy. Jedna z nich odnosi się do tradycyjnych zatargów mieszkańców Dubrownika z Wenecjanami i mówi o tym, jak twierdza powstała. Podobno Wenecjanie postanowili wybudować w tym miejscu fortecę, która miałaby pomóc w utrzymywaniu kontroli

► Panorama Starego Miasta, rys. W. Kwiecień-Janikowski

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Przewodniki Bezdroży

Chorwacja

Chorwacja ma dwa oblicza: to kraina złotych plaż, gdzie lazur wody łączy się z błękitem nieba w sąsiedztwie majestatycznych gór, oraz kraj zielonych wzgórz, wśród których kryją się tajemnicze zamki, dwory i ruiny. Wakacje w Chorwacji zaspokoją potrzeby zarówno ciała, jak i ducha: starożytne zabytki sąsiadują tu z arcydziełami renesansu i baroku, a wizyta w znanych sanktuariach stanowi alternatywę dla wędrówek po parkach narodowych. Warto też zakosztować chorwackiej kuchni i skusić się na kieliszek wyśmienitego miejscowego wina.

Przewodniki Bezdroży przybliżają historię, kulturę i przyrodę opisywanych regionów i krajów oraz oprowadzają po ich najbardziej fascynujących zakątkach. Treść uporządkowano dla wygody w układzie regionalnym. Opisom miast i innych atrakcji turystycznych towarzyszą przejrzyste mapy oraz ramki z ciekawostkami, czyniące z przewodnika pasjonującą lekturę nie tylko w czasie podróży. Informacje praktyczne pomagają zaplanować wyjazd i odnaleźć się w odwiedzanym miejscu. Całość zamyka praktyczny minisłowniczek.

 Bezdroża
Przewodniki Ludzi Ciekawych

Nr katalogowy: 15484

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

 Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
 0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:

- 👉 <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
- 👉 <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
- 👉 <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-8515-8

9 788324 685158 >

Cena 39,90 zł